

isto lahko pošlje, kadar mu bo treba ali mogoče.

Dolžniki naj se spomnijo tudi na z a o - st a l e o b r e s t i .

Društveniki, storite svojo dolžnost; kajti pri denarju mora biti popolen red!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 20. novembra v Rajhenburgu. Udeležba je bila dovoljna, čeravno bi bila lahko mnogo boljše, ker že več mesecev ni bilo društvenega zborovanja. Društvo je izgubilo v početnicah tri člane (tov. Daneu, Jankovič, Novak), nanovo pa je pristopil društvu tov. S u š n i k iz Rajhenburga.

V zadevi znanih „Lehrerbundovih“ okrožnic je društvo mnenja, da se prepusti vsa akcija naši Zvezi, ki zastopa vse slovensko organizirano učiteljsko na Štajerskem. V takih vprašanih je enotno in složno postopanje vsega učiteljskega društva nujno potrebno. Društvo obsoja najodločneje napad nemških nacionalcev na slovenski narod ter soglašava v polnem obsegu s tozadevno izjavo Zveze. Tov. Mešiček tudi poroča o zadnji „Lehrerbundovi“ seji, kjer se je od slovenskih odbornikov nepričakovano zahtevalo, da se izjavijo o nameravani delitvi deželne šolskega sveta. Predsednik pripominja, da je tudi napram tej točki zavzela svoje stališče naša Zveza v odborovi seji z dne 16. oktobra z znano resolucijo, ki so jo priobčili mnogi slovenski in nemški listi.

Tov. Mešiček tudi naznanja, da je zaradi znanih dogodkov v „Lehrerbundu“ izstopil iz njegovega odbora.

Predsednik poroča dalje o novi knjigi „Merstvo v vsakdanjem življenju“ (spisal strok. učit. K. Humek v Krškem. Cena 1 K 40 h). Knjiga bo dobrodošla tudi na Štajerskem v višjih razredih ljudskih šol in kot primerno darilo iz šole izstopivšim dečkom. Vsaka šola pa naj si jo naroči vsaj za šolsko knjižnico.

Tov. Mešiček opozarja zborovalce na svoje „Beležke“, ki so že dotiskane. V rokah imamo prvi izvod te brošure in rečemo le toliko, da je bo vsak učitelj vesel, ki se bavi v šoli s prirodoslovnim poukom.

Kot glavna točka dnevnega reda je bilo izborna predavanje našega marljivega tovariša P e s k a o snujoči se učiteljski zadrugi, o važnosti življenjskega zavarovanja in poročilo o šolski hranilnici, ki jo je uvedel poročevalec na svoji šoli. Poročilo je bilo sprejeto z burnim odobravanjem.

Sklenilo se je tudi, da se vrši prihodnji občni zbor dne 6. januarja 1911 na Vidmu.

Po zborovanju smo se zbrali v znani Kosarjevi gostilnici, kjer so nam za primerno ceno prav dobro postregli, kar moram pohvalno omenjati.

Učit. društvo za ptujski okraj je v šestih zborovalo 1. decembra v Ptujju. Udeležilo se je zborovanja 27 udov ali nekako 40 odstotkov. Če primerjamo te dve številki z onimi drugih učit. društev, smo nekako med zadnjimi, ker šteje naš okraj čez 100 učnih oseb in ker ima naše društvo — vsaj na papirju — 72 udov. Izgovor, da imamo v okraju preslaba prometna sredstva, je jalov, ko pa prihajajo društveniki iz nekaterih šol ob periferiji okraja skoraj redno k vsakemu zborovanju, medtem, ko skoraj redno pogrešamo učiteljsko z bližnjih šol ob železnici.

Da bi i nekaj mlačnežev pridobili, smo prirejali predavanja iz raznih strok, a bilo je skoraj vedno brez uspeha. Tokrat je po rešitvi raznih društvenih zadev predaval eden izmed najboljših govornikov učiteljskega v okraju, tov. nadučitelj Miha Vauhnik od Sv. Marka. Izbral si je času primerno temo. „Koroška ljudskošolska reforma in štajersko slovensko učiteljsko“.

Po uvodnih stvkih o splošni potrebi ljudskošolske reforme je razpravjal, da omenjena reforma zahteva šestletno šolsko obveznost po 7. starostnem letu in 4 letni nadaljevalni pouk po 2 uri na teden.

Igrice, ki zajemajo snov iz otroškega življenja, oziroma ki se naslanjajo na opazovanje vsakodnevnih otroških iger, so te-le:

„Darežljivi otroci“ (I. dej.), „Bratovska ljubezen“ (I. dej.), „Zapeljivec“ (I. dej.), „Kaznovani šaljivec“ (I. dej.), „Lepota slepi“ (II. dej.), „Čista vest“ (I. dej.), „Lažniva Milena“ (II. dej.).

Najbolja med temi, in bodi tudi takoj rečeno, najboljša med vsemi je „Čista vest“. Ta živahna igrice bo dosegla na odru gotovo popoln uspeh. Snov igrice je posneta po otroških igrah. Otrokom, osobito deklicam, ki tako rade med seboj trgujejo“ in „kupdujejo“, če imajo le eno jabolko v žepu, bo ta igrice neprimerno ugajala. Da je „Tona“ sklepne res malce preradodarna, navsezadnje ne bomo zamerili dobri branjevki; drugih napak pa igra nima.

Manj naravno, celo prisiljeno pa se razvija „Lepota slepi“. Igra je preširoko razpredena in prenasičena moralizujučih izrekov. To snov, povzeto tudi iz dekliških dnevnih iger,

To reformo so sprejele vse stranke koroškega dež. zbora z radostjo.

Govornik je navedel vrline in slabe strani te reforme ter je naposled učiteljsko pozivjal, naj se nikdar ne protivi sličnim reformam na Štajerskem, ki pridejo prejalšje na vrsto, marveč naj bo pripravljeno!

Naš šolski zakon je pa dandanes že tako stara razvalina, da se več ne izplača ga popravljati. Boljše bo, da se nadomesti s popolnoma novim, času primernim zakonom. Da se pa bo ta boljše izvrševal kakor dosedanji, je neobhodno potrebno, da se ljudska šola poddrži.

Dolgotrajno ploskanje je pokazalo, da je tov. Vauhnik tudi sedaj svoje predavanje prav dobro pogodil.

Ko se mu je predsednik zahvalil na izbornem referatu, se je še sklenilo zborovati v prihodnjic 9. februarja in naprositi kakega strokovnjaka za predavanje iz ene kmetijskih strok.

Tovariše in tovarišice vabimo ob tej priliki, naj se v novem društvenem letu tesneje poprimajo svoje stanovske organizacije, ki ima namen:

1. pospeševati koristi narodne šole in njenih učiteljev;
2. vzajemno vsestransko pedagoško in didaktično izobraževanje učiteljskega v korist narodne šole in odgoje mladine.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je imelo odborovo sejo v nedeljo, dne 4. t. m., v gornjegrajski šoli. Odbor, izvoljen na zadnjem občnem zboru dne 6. nov. t. l. v Bočni, se je konstituiral pri tej odborovi seji: predsednik Ivan Kele, namestnik Ivan Terčak, tajnik Josip Korban, blagajnik Ivan Burdian, odbornika Ig. Šijanec in Branko Zemljčič (pevovodja).

Nadalje se je obravnavala zadeva „Steierm. Lehrerbunda“ o prizivu, naj deluje društvo in njegovi člani proti obstrukciji v dež. zboru itd. Ker sedaj pozimi pri nas ne kaže sklicavati društvenega zborovanja, je odbor vso zadevo za nas uredil in soglasno sklenil:

Gornjegrajsko učit. društvo je z ozirom na poziv „St. Lehrerbunda“, naj deluje slovensko štajersko učiteljsko na shodnih itd. proti obstrukciji slovenskih poslancev v Gradcu, na istem stališču kot je „Zveza“. Sploh je to celokupna učiteljska stvar, o kateri ima „Zveza“ slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ dati direktivo.

Pravilno pa tudi ni, da pošilja „Steierm. Lehrerbund“ naravnost posameznim učiteljskim društvom pozive in enake stvari; zakaj posamezna učit. društva in „Lehrerbund“ nimajo direktnega stika, ampak le potem „Zveze“ ali „Verbanda“.

Z ogorčenostjo pa zgražamo nad podlim svmnitčenjem slovenskih mladeničev v znanem letaku in se čudimo vodstvu „Lehrerbunda“, da se sploh osmeli slovenskim učiteljskim društvom pošiljati naša narodna čuvstva tako zaleče letake.

Pozivljamo „Zvezo“, da uredi vso afero. — Ta sklep se sklene objaviti v listih, v prvi vrsti pa „Zvezi“.

Razpravljali smo nato še o več zadevah lokalnega pomena, nakar je predsednik zaključil odborovo sejo.

Slovenjgraško učit. društvo je zborovalo dne 1. decembra v Slovenjgradu ob prav obilni udeležbi. Pretežna večina našega učiteljskega ve ceniti organizacijo, v kateri je naš up in naš spas, zato pa nji v korist drage volje žrtvuje denar, čas in trud.

Pozdravili smo v svoji sredini dva gosta: gđ. Šmid iz Št. Janža in tov. Peska, vrliga borilca za ugled in kruh učiteljski. V svojem govoru nas je tov. Pesek — sedaj višji nadzornik „Prve češke“ — informiral o delovanju te zavarovalnice za življenje. — Ker navedena zavarovalnica upošteva nas in našo organizacijo, prisedeč ji letni dohodek, jo simpatično pozdravljamo ter jo bomo upoštevali pri vsaki udeleži se priliki tudi mi. — Oglasili so se tudi nekateri tovariši za zastopnike te zavarovalnice, pa ne iz sebičnih razlogov, ampak z narodno-socialnega stališča našega ljudstva. —

bi pisateljica lahko boljše in z več humorjem obdelala.

„Darežljive otroke“ pokvari njihova lastna „mati“ z zlato veržico in krono. „Bratovska ljubezen“ pa istotako nesrečna „teta“ s svojimi kronami. Snov v „Kaznovanem šaljivcu“ se mi zdi pretirana, tudi se ta igra vrši prisiljeno. „Zapeljivcu“ vobče ni kaj prigovarjati.

„Lažniva Milena“ šiba materinsko slepo ljubezen precej spretno. Jaz si je pa drugače ne morem misliti na odru, nego da vloge staršev prevzamejo res odrasli. Med preprostimi ljudstvom bi imela velik vpliv, morda večji nego kakšno obširnejše delo, ker je krajša preprostejša (in „dobrih naukov“ ima ravno dovolj), od sličnih iger.

Na tuje motive se naslanjajo igrice „Pepelka“ (IV. dej.), „Snegulčica“ (II. dej.) in „Jagode“ (I. dej.) Mislim, da ne bom izgrešil mnogo, če trdim, da je pisateljica podala par prizorov iz „Snegulčice“ in „Pepelke“ v domači obleki le z namencm, da bi tudi otroci na deželi užili čar teh bajk. Pri tem je gotovo

Podal nam je tov. Pesek tudi informacije o snujoči se „Zadrugi“, katero krepko hčerko zdrave organizacije prav topla pozdravljamo in k pristopu nujno vabimo.

V zadevi znanega operata „Lehrerbundovega“ stojimo na stališču, da stori „Zveza“ vse potrebne korake in varuje svojo avtoriteto napram „Bundu“, ki hoče vladati preko njene glave.

Izražamo naddlje svojo ogorčenost, da se je „Bund“ drznil na nevalifikovan način žaliti naš mladinski naraščaj.

Nadalje smo sklenili, da se otroci iz tujih šolskih okolišev sprejemajo le z dovoljenjem pristojnega šolskega voditelja. A.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra K 322.018.18.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 3.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Književnost in umetnost.

Slovenski kmečki koledar za l. 1911.

Uredil Vekoslav Spindler. Izdala in založila Narodna založba v Celju. Cena 1 K, po pošti 1.20 K.

Ta lepi koledar, ki prinaša tudi zanimive ilustracije, ima to vsebino.

Kalendarij. — Poštne določbe. — Lestvice in tabele. — Denar. — Rodopis cesarske rodovine. — Drugi evropski vladarji. — Sejmi. — Lovski časi. — Lestvica za konvencijski denar. — Koledar nosečnosti. — Vino in voda. — Pesem. Janko L e b a n. — Za smeh in kratak čas. — Županova hči. Povest. Fedor G r a d i š n i k. — Kako je Kajžek morje videl. Povest. F. P l e m i č. — Tepec Pavle. Povest. Josip P r e m k. — Kosova Lenča. Povest. Ovetko G o l a r. — V jeseni. Črtica. Stanka S v e t i n a. — Požar. Pesem. P e t r u š k a. — Romarica. Pesem. Ksenij V e r i n. — Cesar Jožef II. Pesem. Janko L e b a n. — Za smeh in kratak čas. — Oče Matijevec in davki. R. V i v o d. — Kmet, spoštuj svojega sosedo! Vičanski Š k e r l e c. — Trakulje. M. V. B r e z o v n i k. — Slovenska kmetijska šola v St. Jurju ob juž. žel. A. — Kratika zgodovina. B. — Uredba šole, stavbe itd. Ivan B e l l e. — Ob potoku. Idila. Slika. — Sad-jereci in dendrin. I. N. — Oskrba travnikov. Fr. G o r i č a n. — Nekaj o porabi umetnih gnojil. Fr. M u l e c. — Ali se izplača kupovanje umetnih gnojil. Vičanski Š k e r l e c. — Krvna uš. R. M. — Karbolinaj in zajec. R. M. — Pogled na polje pri Petrovčah v Savinski dolini. Slika. — Leto 1910. — Spomenik Kristofa Kolumba v Genovi. Slika. — Bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu na Dolenjskem. Slika. — Škofja Loka na Gorenjskem. Slika. — Kmetijski zapiski. — Vsebinska. — Inserati.

Kakor je videti: bogata vsebina priznanih pisateljev in pesnikov. Priporočamo!

Gasilski koledar za leto 1911. Prav praktično urejen, ki podaja poleg vpogleda v organizacijo gasilskih društev, tudi res praktična in za mnoge slučaje prepotrebna navodila za poslovanje gasilskih društev v posameznih slučajih. Ni brezpomembnega balasta v koledarčku in tudi sestavki v njem niso le prazno besedičenje. „Zakaj so vaje gasilcev potrebne in kako naj se vrše“, ter „Šola in gasilstvo“, na kateri poslednji sestavek posebno opozarjamo tov. učitelje, ki se v nemajo za gasilstvo. Kaj lahko stori šola v prid gasilstvu — in to bila skoro nje naloga, ker če se kje pospešuje obči blagor, bi se ga tu in s tem! Koledar pri-

upoštevala uboštvo vaških „odrov“ ter podala to, kar se more v takih razmerah zahtevati od „režije“ vaškega odra, t. j. vsaj nekaj, če ne gre vse! Namen je pohvale vreden. Sveda škoduje to delu posebno v umetniškem pogledu. Pri uprizoritvi „Snegulčice“ pa naj se odpravi sledeče protislovje v igri:

Na str. 26. se Snegulčica z a č u d i, k o d o z n a, da kraljica ni njena prava mati, temveč mačeha. Na str. 28. pa se kar naenkrat prav dobro spominja prave matere, ki jo je učila celo pesmi!

„Jagode“ — stara snov slabo dramati-zovana. Na odru samo beganje nastopujočih oseb.

Slednji dve igri „Človeški poklic“ (4. dej.) in „Jankovo življenje“ (III. dej.) sodita že po svoji tendenci v penzionat. Mogoče sta bili tudi spisani za oder kakšnega zavoda. Za ljudskošolsko mladino nista. Dolgovezne razprave pet-najstletnih dekleta o življenjskem poklicu so skrajno brezokusne in dolgočasne.

naša tudi sliko in življenjepis ces. svet. Karla Vozaba, predsednika „Slov. gas. org.“ iz Ludovika Striclja, načelnika ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva. Stavil ga je tov. Fr. Ks. Trošt, ki je zvezni tajnik. Cena 50 vin. Čisti dohodek je namenjen „Ces. Fr. J. I. jubilejni ustanovi“ za v službi ponesrečene gasilce, oziroma njihove vdove in sirote. Naroča se: Fr. Ks. Trošt, zvezni tajnik. Ig pod Ljubljano. — Koledarček je natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani in je prav lično opremljen.

Obrambni vestnik.

* „Zdramite se zaspanci, se kukav'ca glasi“ po klerikalni „Straži“ v Mariboru dne 25. novembra 1910 kot klic onim učiteljem in učiteljicam, ki so se vpregli v klerikalni politički jarem in slepo drve za najbolj zvitimi nasprotniki šole in učiteljskega stanu. Kdor je izobrazben v pošten, ta sploh ne more biti klerikalec! Klerikalec postane samo puhloglav-vec, ki za sklado leče proda svoje mladostno prepričanje in napredno mišljenje in kot politički kameleon postane strasten tercial. Takim zaslepljenecem učiteljskega stanu kliče „Straža“: „Zdramite se vendar enkrat, zaspanci, in pregledajte na sosedne dežele, kaj vse pobe-njajo klerikalni prijatelji šole in učiteljske!“ Pa tudi doma na Štajerskem imamo zgledov dovolj, kam hočejo dovesti našo šolo klerikalni politiki! — V šoštanjskem šolskem okraju službuje kot pomožni učitelj neki Anton Š o r n. Kakšen značaj je prečastiti pomožni učitelj? V časnikih z dne 11. decembra 1910 beremo sledeče: „Orožniki so tega fajmoštra, kateheta in pomožnega učitelja na šoli v Beli vodi Antona Šorna odgnali in okrožni sodniji v Celju oddali. Pobožni gospod, ki je imel vedno toliko proti naprednjakom govori, uganjal je never-jetne svinjarije, ki se jih kaznuje po § 129. b kazenske postave.“ — Takšna je morala tistih klerikalcev, ki v svoji politički zagrizenosti pozabijo na prave nauke krščanstva. Nečistniki in pijanci, ven iz šole! V šolskem okraju Slo-venji Gradec je neki pomožni učitelj brez zre-lostnega in usposobnega izpričevala, naj-huši klerikalec, obenem tudi šnopsar. In tak naj bo vzgojitelj mladine, ki med učnim časom in odmorom celo šolarje pošilja po žganje v bližnjo klerikalno krčmo! § 107. dokončnega šolskega in učnega reda pa določuje: „Osebe, ki se ne morejo izkazati niti z izpričevalom zrelosti, niti z izpričevalom učne usposobljenosti, se ne smejo uporabljati na javnih ljudskih šolah.“ — Gospod c. kr. okrajni šolski nad-zornik Alojzij Schechel se pa tem potom prosi, da vzame brezovo metlo v roke in očedi Ar-gijev hlev na njegovemu nadzorstvu izročeni slovenskih šolah, ker ima na razpolago dosti mladih in starejših učnih oseb, ki so že davno napravile sposobnostni izpit in ki bi v smislu zakona pristojale na voditeljska mesta. Proč torej s pomožnimi učitelji brez izpričeval, po-sebno s takimi, ki pohujšujejo mladino in so v nečast in sramoto učiteljskega stanu! — Zdramite se torej, zaspanci, se kukav'ca v „Straži“ glasi!

Kranjske vesti.

—r— **Popolnoma res!** Sobotni „Slo-venec“ piše v uvodnem članku: „Je precej učiteljev v Zavezi, ki so resno prepričani, da jim nihče drugi ne izboljša plač, kakor idrijski deželni poslanec s svojimi fulminantnimi go-vori.“ — Res je, da tega ne bo storil posl. Gangl, ki je tudi navedel v po-kritje regulacije kulturni davek v znesku enega milijona kron, kolikor bi znašala temeljita regulacija učiteljskih plač, a katerega davka bi ne čutil nihče drugi nego velika industrijska podjetja, denarni zavodi in kapitalisti, ampak to bosta storila učitelja-poslanca Jaklič in Ravnikar s svojim glasovanjem — proti povišanju! Tako je in nič drugače!

„Jankovemu življenju“ ne manjka roman-tike ali kupčija z otrokom (I. dej. 2. priz.) je skrajno oduren prizor. Tudi „brezbožni“ Janko časih res pametnejše govori nego vsi drugi grofici in baroniči. Deček, ki v samostanskem zavodu skrivoma bere „prepovedane“ knjige, ni ravno najslabši. Ali kakor že rečeno, te dve igri ne sodita v zbirko, zato nočem izgubljeni nadaljnjih besed o njih.

Posamezne igrice so prepletene s pesem-cami, pri manj znanih je podan napev, kar je naravno, saj tudi otroci svoje igre spremljajo s petjem. Pogrešam pa pri napevih ime skla-datelja.

Igricam se pozna, da so pisane v raznih dobah, za razne prilike, odre in okuse. Nade-jati pa se je, da nam pisateljica prihodnjič poda nekaj bolj enotnega toliko v umetniškem pogledu, kolikor v načelih moderne pedagogike. Sposobnosti ji v to ne bomo nikakor odrekli.

Ferdo Plemič.